

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice hištv. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobje se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, napačni listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Enaka usoda, enaka želja.

Slovencev, če gre za število, že ni le preveliko, vendar pa nas je toliko, da še v tem nismo zadnje ljudstvo v avstrijski državi in je nas še vse eno lepo število. Davke v krvi in denarji dajemo državi vselej v redu in brez dvoma ne manj, kakor nam jih dohaja z ozirom na koristi države in razmere naše, v katerih živimo. Lahko bi torej človek mislil, da dobimo tudi od države, kar nam dohaja in se sploh drugim ljudstvom daje. Ali naši bralci znajo, da se nam v tem ne godi predobro, saj smo doslej še vselej in povsod za pasterka, kedar se delijo v naši državi pravice in rado jih izmanjka jim že prej v rokah, kakor pride do nas vrsta. Za to imamo dokazov pri roki in žal, da še le preveč govorečih.

Naši ljudje so po veliki večini kmetje in imajo po ustavi pravico voliti si zastopnike v občini, v okraji, v deželi, v državi, toda kako so jim priškrnili to pravico! Ne število zastopnikov, ne način volitve nista taka, da so jih kmetje lahko veseli: število je premalo, način pa skorej osramotenje za-nje. Čevljar, ki biva v mestu ali trgu, če tudi nima veliko v glavi, pod palcem pa more biti ničesar — tak voli ne volilnega moža, ampak zastopnika, naj je le na njegovo ime zapisanih pet goldinarjev davka!

Jezik naših kmetov je mila slovenščina in njo govorijo tudi njegovi otroci, toda če pride v uradnijo, tirja se od njega, da govori nemški in ko vpiše otroka v domačo šolo, zna naprej, da se mu boče v njej ubijati z nemščino, če se tudi je ne nauči nikoli, gotovo pa zavoljo nje zaostane v drugih, njemu potrebnih naukih. Nemški človek, bodi na kmetih, bodi v mestih, shaja s svojo nemščino v vsaki uradniji in nihče ga ne sili, naj govori n. pr. slovenski. Njegov otrok gre v šolo in uči se vseh rečij le v nemškem jeziku, nihče ne tirja od njega, naj si tare glavo s tujim jezikom.

Ako pride slov. mladenič pod puško, prvo bode in zadnje, kar sliši — vse nemško in kako zmerjavko, da je slov. rodú, dobi še po vrhu. Taka je usoda slov. trpina vseskozi in kaj je krivo, da se mu tako godi? Odgovor na to vprašanje prepustimo lahko našim bralcem, mi jih opomenimo le na eno ali drugo, posebej na naše štajarske razmere. Dvoje ljudstev živi na tej lepi zemlji, nemško in slovensko, na gorenjem delu nemško, na spodnjem in lepšem pa slovensko. Nemški del je sirji in tudi Nemcev šteje se za to več, kakor Slovencev, po vrhu pa se štulijo še tudi nekatera mesta in trgi, ki leže na slov. delu, med Nemce — in tako imamo, ker so nemška grla močna, skorej povsod vse nemško in moramo trpeti, da so nam na lastnih tleh drugi ljudje za gospodarja. Kar pa je najhuje, to je zavest, da imamo v glavnem mestu dežele gospodo, katera nam, naj jo plačuje že dežela ali država, ne more ali noče priti na pomaganje, ako se nam izgodi krivica po raznih naših »gospodarjih«.

Blizo enako se godi v Tirolah, kjer so Nemci več ali manj trdi gospodarji tamošnjih Italijanov. Le-ti pa se že otresajo tega gospodarstva in so tovnej župani večjih mest prinesli svoje pritožbe celo pred Nj. veličanstvo, češ, da jim ni moči pretrpeti take sile. Njim pa se pomore, ako se jim dovoli lastna državna in deželna vlada, to bode njim na korist, na škodo pa ne deželi in ne državi. Svet se sedaj vprašuje, ali se njim ta želja izpolni? Ni to nemogoče in če pri njih to obvelja, čemu bi potem ne obveljalo tudi pri nas? Ta misel tudi pri nas ni nova, živi že sem od leta 1848 v srcih slov. rodoljubov ter se ponavlja od leta do leta z večjo silo, kajti pritiskovanje na naše ljudstvo ne preneha, še le večje postaja, odkar se »naših« Nemcev lotéva stárah, »da se pritiskajo na steno«.

Treba se nam bode torej poprijeti te misli z večjim navdušenjem in mi radi prepustimo našim rodoljubom prostora v našem listu za nasvete, kakó se nam,

čem prej mogoče, vresniči ta želja slov. ljudstva. Kakor pravimo, na škodo ne bode ni deželi, ni državi, za slov. ljudstvo pa bode gotovo največje koristi.

Cerkvene zadeve.

Nova Marijina cerkev očetov frančiškanov v Mariboru.

Lansko leto, ravno o sveti Ani, se je na vrtu za staro frančiškansko cerkvijo zbrala ogromna množica častilcev Marijinih, da bi videli, kako bodo milostljivi knez in škof sami z lopato začeli rovati zemljo na tistem mestu, kjer se bode pozidala nova cerkev Marije, usmiljene matere. Pa milostljivi knez niso samo začeli prvi zemljo kopati, marveč so zrahljali z genljivim govorom tudi srca poslušalcev svojih, ki so obljubili, da hočejo vse svoje moči napenjati, da svoji Kraljici postavijo tako lepo svetišče, da ga blizo nikjer takega ne bode. Izkopavanje zemlje je tako veselo napredovalo, da se je zamogel že desetega avgusta lanskega leta položiti vogeljni kamen za južni zvonik. Gorečnost Marijinih častilcev in njihova darežljivost je bila tolika, da se je v teku desetih mesecev pozidal nov prostoren samostan in se je do polovice dovršilo podzidje za veličastno cerkev Marijino. Na god obiskovanja Marije Device, drugega julija tekočega leta, smo pa v slovesnem, črez vse veličastnem sprevodu prenesli presveto Rešnje Telo v kapelo novega frančiškanskega samostana, kjer se bode morala farna služba božja opravljati, dokler se nova cerkev ne dovrši. Tudi takrat so se prelepe svečanosti udeležili milostljivi knezoškof Mihael, ki so se ravno z birmovanjem povrnili. Njihov sicer zvonki glas je bil zamolkel in videlo se jim je, da so od same slabosti in utrujenosti omahovali. Gorečnost za čast božjo, pa živa ljubezen do vedno deviške božje Porodnice jih je pa toliko prevzela, da so hoteli sami pri procesiji presveto Rešnje Telo nositi in pri vsej svečanosti, ki je trpela od desete ure dopoldne pa do pete ure popoldne, navzočni biti. Za njimi so nosile ovenčane device Lursko Marijo in pa Gospo presvetega Srca Jezusovega; očetje frančiškani so pa zadeli na svoje rame staro, čudodelno podobo Marije, usmiljene Matere, ki se je svoje dni v Konjiški nadfarni cerkvi hranila. Pogled na sprevod in pa ubrano petje in glasna molitev, vse to je marsikaterega do solz ganilo. Pri očetih frančiškanih se še hranijo fotografije, ki bodo tudi poznejim rodovom predočevale prelep prizor veličastne procesije, ki se je vila po mestnih ulicah.

Vse dosedanje svečanosti je pa preseglo ono veselo godovanje, katero smo obhajali letos 10. avgusta, na dan svete Filumene, mučenice in device in čudovite pomočnice v brezštevilnih revah in nadlogah. Stara cerkev je bila že do polovice podrtá; samo toliko od stropnega oboda je še ostalo, da se je pod-nj prenesljiv oltar postavil. Tukaj so milostljivi knezoškof na sredi med starimi razvalinami in novim zidanjem opravili presveto daritev nove zaveze. K svečanosti je prišel od cesarske namestnije v Građu dvorni svetovalec grof Chorinsky, ki je v resnici mož po božji volji, ki da cesarju, kar je cesarjevega, pa tudi Bogu, kar je božjega. Da bi ga bili videli, visokega in mogočnega gospoda v zlati obleki, kako lepo je pri sveti mēši priklanjal svojo učeno glavo in kako ponižno je klečal pred Njim, pred katerim so vsi kralji le samo prah in pepel. Tak izgled, ki nam ga daje s svojim bogoslužjem tako imeniten gospod, bi menda zamogel celo največjemu zarobljencu v srce seči. Pa tudi obnašanje dostojanstvenikov tukajšnjega okraj-

nega glavarstva in pa Mariborskega meščanskega starešinstva je bilo prav dostojno. Po presveti daritvi so mil. knezoškof blagoslovili podzidje in položili vogeljni kamen, na katerega se bode opiralo stebrovje novega svetišča. Po tem so pa spregovorili premil. knezoškof, ne rečem: črstvo in krepko, kakor navadno, ampak njihove besede so takrat užigale in zadevale, kakor blisk in grom in zopet so postajale mile, rahle in prijazne, kakor božja mavrica. Naj mi bo dovoljeno, ker vsega ne morem, vsaj konec njihovega govora tukaj zapisati.

Prečastiti viši pastir so govorili blizo tako-le: »Jako podučno je za nas, kar se je godilo takrat, ko so Izraelci svoj razrušen tempelj vnovič zidali, povrnivši se iz babilonske sužnosti. Veselja so vsklikovali in slovesno so prepevali veličastne psalme Davidove, ko so vogeljni kamen za hišo božjo polagali. V kratkem pa je ugasnila njihova prva gorečnost in niso nič več marali za hišo božjo; vsak je skrbel le samo za sebe in za hišo svojo. Sebi so stavili ponosne palače, a hiša božja je postala razvalinam podobna. Tedaj je pa govoril Gospod Izraelcem po svojem preroku Hageju: Premislite pota svojá. Veliko ste posejali, pa malo ste želi; jedli ste, pa vam ni teknilo; pili ste, pa žeje si niste pogasili; oblačili ste se, zagreli se pa niste; kdor je kaj prislužil, spravil je zaslužek svoj v luknjast, predrt žep. Pričakovali ste veliko, dosegli ste pa malo, in kar ste domu spravili, odpihnil sem v stran. Zakaj pa tako? Zato, ker je moja hiša zapuščena razvalina in si le za sebe hramove zidate. Zato se je zaprlo nad vami nebo, da ni rose dajalo in nerodovitna je postala zemlja in ni bilo od nje sadú dobiti. Poslal sem sušo v deželo, na gorice in na pšenico in črez vinsko trto in oljke in črez vse, kar zemlja rodi in črez ljudi in črez živino in nad vsako delo vaših rok. Hagej 1, 5—11.

Zdaj so Izraelci poslušali besedo Gospodovo in so se poprijeli dela z največjo gorečnostjo. Ko so velikansko zidanje dovršili, govoril je Gospod zopet po ravno tistem preroku: Premislite zdaj, kako se Van je godilo, dokler niste začeli pokladati kamena na kamen; da pozidate hišo Gospodovo. Pristopili ste h kupu snopja za dvajsti vaganov, pa ste namlatili samo deset; upali ste, da bodete oželi iz grozdja petdeset bokalov, pa ga je nateklo samo dvajsti. Udaril sem vas z rjo in snetjo, in s točo sem pobil pridelek vaših rok. Pazite pa, kaj se bode zdaj godilo. Je-li mar setev že ozelenela? Vinske trte in figovo drevje in oljka brsti ne poganjajo. Pa od dnes zanaprej hočem vse blagosloviti. (Hag. 2, 16—20.)

Ljubi moji poslušalci! Veličastvo božje od onega časa sem ni omagalo in vsegamogočnost njegova nikakor ni omedlela. Božja roka ni prikrajšana, da bi vam ne zamogel stotero povrniti, kar za zidanje Marijine cerkve darujete. »Daruj veselih očij po svojem premoženju; zakaj Bog je za to plačnik; on ti bode sedmerno povrnil.« Sirah. 25, 12—13.

Pa ne maram dalje besedovati; tukaj treba kaj storiti, ne pa samo govoriti. Znano vam je, dragi poslušalci moji, kako silno da potrebujemo nove farne cerkve, dosti prostorne za tako obilno čredo Gospodovo. Za to vam hočem samo še povedati, kar sem čital v spisih škofa Dupanloupa o nekem francoskem kralju. Pred začetkom prav. nevarne bitke je spregovoril pred svojimi bojniki, katerih pogunnost je ravno tako dobro poznal, kakor jaz darežljivost vašo! Prijatelji, jaz sem vaš kralj, vi ste Francozje, tam-le je pa sovražnik. Samo krepko udarite na-nj in zmaga je naša! Ravno tako govorim tudi jaz z vami. Jaz sem vaš škof! Vi ste Marijini otroci! V tem trenutku se nam sicer ni treba zgrabití s sovražnikom, pač pa je treba, da na pomoč hitimo ubogim očetom frančiškanom ter njim